

СВЕТЛАНА РАТОВСКАЯ

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ОРГАНИЗАЦИИ ГРУПОВОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ

В статье анализируются западноевропейский опыт организации групповой учебной деятельности студентов. Автором подчеркивается, что подготовка будущего педагога на основе обучения в малых группах в рамках академической обеспечивает как более высокий общий уровень личностного развития студента, так и успешную организацию высокоэффективного сотрудничества субъектов педагогического процесса. Результаты исследования могут заинтересовать украинских преподавателей, стремящихся преодолеть традиционные методологические стереотипы в организации учебной деятельности студентов в педагогических высших учебных заведениях.

Ключевые слова: европейский опыт, организация групповой учебной деятельности студентов, будущий педагог.

SVITLANA RATOVSKA

EUROPEAN EXPERIENCE OF ORGANIZING STUDENT GROUPWORK ACTIVITY

The article examines Western European experience of organizing student groupwork learning activities. The author stresses that teacher training in small groups within the academic team provides both a higher personal level as well as successful organization of the cooperation in pedagogical process. Results of the studies will evoke interest in Ukrainian teachers who want to overcome traditional methodological stereotypes in organization of student educational activities at pedagogical higher schools.

Keywords: European experience, organizing student groupwork learning activities, future teacher.

УДК 378.147

ПРАСОЛ Н. О.

м. Миколаїв, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ЄКТС

В статті розглядаються питання професійної підготовки вчителя початкових класів відповідно до євроінтеграції. Проаналізовано особливості індивідуальних завдань відповідно до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

Ключові слова: євроінтеграція, кредитно-трансферна система організації навчального процесу, індивідуалізація професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів, індивідуальні завдання, індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Українське суспільство перебуває під впливом потужних глобалізаційних процесів, швидких змін умов життя, переосмислення ціннісних орієнтирів і стратегій людського буття. Нові виклики вимагають модернізації освітньої системи як провідного чинника соціально-культурного відтворення, успішної життєдіяльності людини, подальшого вдосконалення. Освіта нині розглядається як сфера людинотворення, яка в цілісному вигляді формує професійні знання майбутнього фахівця. Динамічні зміни в українському суспільстві неможливі без системного реформування педагогічної освіти, без модернізаційних перетворень відповідно до загальноцивілізаційних тенденцій розвитку вітчизняних освітніх систем [1, с. 11].

Прагнення України інтегруватися до єдиного європейського освітнього простору актуалізує необхідність переосмислення вітчизняною педагогічною наукою сутності змісту і завдань професійної підготовки майбутнього педагога та приведення їх у відповідність до європейських стандартів з урахуванням світових тенденцій розвитку освіти [2, с. 57].

В умовах удосконалення вітчизняної підготовки вчителя на часі стають сьогоденні та перспективні потреби педагога як знанневої людини та творця, адаптація вимог його майбутньої професійної діяльності до європейських стандартів навчання, Болонської декларації.

В нових соціально-педагогічних умовах наявна потреба у вчителях з яскраво вираженою творчою індивідуальністю, які орієнтовані на розвиток особистості кожного учня [3, с. 4].

У контексті глобалізаційних змін актуальною постає проблема підготовки вчителя початкових класів в умовах кредитно-трансферної системи організації навчання з урахуванням індивідуалізації, яка передбачає подальше розроблення та використання особистісно-орієнтованих технологій навчання і виховання, конструювання індивідуальних програм розвитку особистості вчителя.

Завдання розвитку педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір ґрунтується на основних документах: Законах України “Про освіту”, “Про

вищу освіту”, Декларації про європейський простір для вищої освіти, наказів Міністерства освіти та науки України “Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України”, “Про затвердження концептуальних засад розвитку педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейській освітній простір”, “Про затвердження програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України”, “Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”, “Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”, “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” та інших.

Однією з найважливіших передумов входування України до єдиного європейського освітнього простору є досягнення системою її вищої педагогічної освіти основних ідей Болонської декларації, а саме:

- 1) формування ставлення до людини як мети соціального прогресу, а не засобу;
- 2) орієнтація на активізацію людського капіталу у вищій освіті і професійній підготовці, що базується на концепції гармонійного розвитку людини;
- 3) реформування системи вищої освіти і професійної підготовки є стратегічними для забезпечення якості фахівців;
- 4) продукування в процесі підготовки глибокої професійної компетентності і соціальної відповідальності при вирішенні завдань науково-технічного прогресу, соціального і культурного розвитку [4, с. 103].

Відповідно до вимог Болонської декларації передбачається подальша модернізація засобів і технологій організації освітнього процесу в системі вищої педагогічної освіти, наслідком якої є забезпечення якісного освітнього рівня майбутніх учителів початкових класів, що надає можливість отримати професійну кваліфікацію відповідно до ринку праці.

Аналіз досліджень за проблемою. Проблему підготовки вчителя в умовах європейської інтеграції розглядали у своїх роботах Я. Болюбаш, В. Бондар, М. Вашуленко, Б. Гершунський, В. Загвазінський, В. Кремень, О. Савченко, А. Ятченко та ін.

Проблема індивідуалізації підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності широко висвітлюється у психолого-педагогічних дослідженнях. Серед психологічних досліджень, присвячених питанням особистості, слід назвати роботи Б. Ананьєва, А. Асмолова, І. Беха, І. Зимньої, Є. Ільїна, М. Левітова, О. Леонтєва, І. Резвицького, С. Рубінштейна, І. Якиманської та інших.

Питання професійної підготовки майбутніх педагогів у своїх працях розглядають Г. Балл, С. Гончаренко, М. Євтух, І. Зязюн, Н. Кичук, В. Кремень, Н. Ничкало, О. Пехо-

та, О. Савченко, В. Семиченко, С. Сисоєва та інші.

Проблеми підготовки вчителя початкових класів досліджувалися вченими В. Бондарем, Н. Бібік, А. Бистрюковою, М. Вашуленком, С. Єрмаковою, М. Захарійчук, О. Івлієвою, Н. Казаковою, Л. Кекух, Н. Кичук, Л. Красюк, О. Мельником, В. Паскар, С. Ратовською, О. Савченко, І. Титаренко, Л. Хо-ружою та багатьма іншими.

Метою статті є аналіз індивідуальних завдань як одного з компонентів навчальної діяльності відповідно до європейської кредитно-трансферної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологія процесу навчання та, відповідно, оцінювання знань студента в ЄКТС полягає у його переорієнтації із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента.

Усі світові та пропонувані останнім часом національні стандарти в основу навчання ставлять самостійну, творчу роботу того, хто навчається. На цьому принципі базуються і новітні, включно інформаційні, технології навчання. У структурі навчального навантаження студента за системою ЄКТС індивідуальна робота також розглядається як один із основних компонентів навчальної діяльності і повинна займати значну частину його навчального навантаження [5, с. 210].

Індивідуальна робота студента є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальне завдання – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання студенти виконують самостійно під керівництвом викладачів, як правило, окремо кожним студентом. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька студентів, у тому числі студенти, які навчаються на різних факультетах (відділеннях) і спеціальностях.

Відповідною інноваційним технологіям навчання різновидністю індивідуальних занять є індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ).

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчально, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу на-

вчального курсу і завершується складанням підсумкового екзамену чи заліку.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

За змістом ІНДЗ становить завершену теоретичну або практичну роботу в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Запропонованими для виконання видами індивідуальних навчально-дослідних завдань можуть бути:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- розв'язування та складання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми (модуля) або курсу;
- розроблення теоретичних або прикладних (діючих) функціональних моделей явищ, процесів, конструкцій тощо;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань із шкільних навчальних курсів;
- розроблення тематики та поурочних планів шкільних курсів та конспектів уроків.

Прикладом педагогічних ІНДЗ є аналіз педагогічних ситуацій, розробка плану-сценарію позаурочного навчального та виховного заходу, аналіз елементів передового педагогічного досвіду тощо.

Курсова робота – один із видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, який має на меті не лише поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів з нової навчальної дисципліни, а й застосування їх при вирішенні конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, лабораторним обладнанням, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології.

За час навчання студент виконує дві-три курсові роботи з навчальних дисциплін, які є базовими для відповідної спеціальності, їх конкретна кількість визначається навчальним планом.

Тематика курсових робіт визначається кафедрами (предметними або цикловими комісіями) відповідно до змісту і завдань навча-

льної дисципліни. Вона повинна бути актуальною і тісно пов'язаною із вирішенням практичних фахових завдань.

Студентам надається право вільного вибору теми роботи із запропонованого кафедрою (методичною комісією) переліку. Студенти також можуть пропонувати свої теми.

Дипломна робота – це індивідуальне завдання науково-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, яке студент виконує на завершальному етапі фахової підготовки і яке є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, вміння їх застосовувати при розв'язуванні конкретних наукових, технічних, економічних, соціальних та виробничих завдань.

Магістерська робота – це індивідуальне завдання науково-дослідницького, проектно-конструкторського характеру, яке ви конує магістрант на завершальному етапі фахової підготовки, і яке є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, вміння їх застосовувати при розв'язуванні конкретних наукових, технічних, економічних, соціальних і виробничих завдань. Робота містить елементи наукової новизни в даній галузі знань або напрямку практичної діяльності.

Студентам надається право запропонувати свою тему магістерської і дипломної роботи з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевага надається темам, які продовжують тематику виконаної курсової роботи, або які безпосередньо пов'язані з місцем майбутньої професійної діяльності випускника.

Висновки. Підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів на засадах кредитно-трансферної системи організації навчального процесу сприяє застосування системи індивідуальних завдань особистісно-орієнтованого характеру.

Література

1. Кремінський В.В. Якісна освіта і нові вимоги часу / В.В. Кремінський // Педагогічна і психологічна наука в Україні. Теорія та історія педагогіки. – К.: Педагогічна думка, 2007. – С. 11.
2. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти: Монографія / О.М. Отич; за наук.ред І.А. Зязюна.- Чернівці; Зелена Буковина, 2009. – С. 57.
3. Пехота Е.Н. Индивидуализация профессионально-педагогической подготовки учителя / Е.Н. Пехота – К.: Вища школа, 1997. – С. 4.
4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / За ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль: вид. ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. – С. 103.
5. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів: Навч. посібник / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. – Харків: вид. Колегіум, 2008. – С. 210.